

29 april 2022

5. Programma

Duurzaamheid, Water en Groen

Inleiding

“Duurzaamheid is een zodanig gebruik van de aarde en de bewoners van deze aarde dat er geen sprake is van uitputting en toekomstige generaties er ook plezier van kunnen hebben.” Deze definitie van duurzaamheid (John Elkington, 1994) is richtinggevend voor de ambitie van het college en vertalen we in dit programma naar maatregelen die ten goede komen aan de kwaliteit van het klimaat, energie, groen en water. We geloven dat we het meeste kunnen bereiken door in te spelen op de kracht en energie in de samenleving: duurzaamheid is een thema dat veel inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aanspreekt en hen inspireert tot activiteiten en projecten die bijdragen aan een samenleving waar wij graag willen wonen, werken en recreëren.

Buitenruimte

We streven naar een duurzame, klimaatbestendige en toegankelijke buitenruimte. Een openbare ruimte die met aandacht en samen met de gebruikers en inwoners is ingericht, met meer groen en biodiversiteit en minder stenen. Dit draagt bij aan een gezonde en aantrekkelijke woonomgeving en we houden daarmee het stedelijk gebied koel in de zomer en we voorkomen het uitdrogen van de grond.

Groen

Groen is een kernkwaliteit van onze gemeente die we willen houden en willen versterken, want een groene leefomgeving is essentieel voor de kwaliteit van gezondheid, het welbevinden van onze inwoners, voor de biodiversiteit, het opvangen van de effecten van de klimaatsveranderingen en de uitstraling van onze kernen, de buitenwijken en de buitengebieden. Onze ambitie is om als groene gemeente nog groener te worden. Samen met onze partners werken wij aan behoud en beheer van waardevolle natuurgebieden. Hierin hebben Goois Natuurreservaat (zie paragraaf Verbonden partijen), Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten een grote rol. Veel natuurgebieden rondom Gooise Meren zijn in bezit en beheer van deze organisaties. Deze natuurgebieden zijn nationaal en internationaal van belang en zijn op rijksniveau (Natura 2000-gebieden) en provinciaal (Natuurnetwerk Nederland) beschermd.

Water

We willen een betrouwbare en (kosten)efficiënte (afval)waterketen waarmee de volksgezondheid, de bodem en het grond- en oppervlaktewater worden beschermd. En waarmee we een bijdrage leveren aan een hoogwaardige, klimaatbestendige woon- en leefomgeving met mogelijkheden tot recreatie op en langs het water. Daarnaast focust dit programma op de (duurzame) uitvoering van taken op het vlak van milieu, natuur en afval.

5.1 Duurzaamheid

Doelstellingen

5.1.1 Gooise Meren is in 2050 een energieneutrale gemeente

Het doel van de energietransitie is om zoveel mogelijk energie te besparen en over te schakelen op alternatieve duurzame energiebronnen.

Maatregelen

Inzetten op zonnepanelen op daken

Kwaliteit

Via de Duurzaamheidslening zijn inwoners van onze gemeente met een eigen huis gestimuleerd zonnepanelen te plaatsen. Meer informatie hierover treft u aan in paragraaf 4.3.1. Daarnaast is Wattnu in opdracht van de gemeente gestart met het project 1.000 Dakenplan. Dit project heeft tot doel om ondernemers met een (bedrijfs)dak >250m² te stimuleren zonnepanelen te plaatsen. Inmiddels zijn er 1.330 geschikte daken geïnventariseerd. Met 23 ondernemers zijn adviesgesprekken gestart over de plaatsing van zonnepanelen. Bij 3 ondernemers is inmiddels een zonnepanelenproject gerealiseerd. Voor de realisatie van zonnepanelenprojecten wordt een beroep gedaan op landelijk beschikbare middelen en middelen van de ondernemer zelf. Verder is er samenwerking met de Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek, die het project Stimulerend Toezicht uitvoert om het besparen van energie bij bedrijven te stimuleren.

Onderzoeken van concrete mogelijkheden binnen de zoekgebieden voor hernieuwbare energie

Kwaliteit

In 2021 is de concept RES 1.0 Noord Holland Zuid verder uitgewerkt naar een definitief voorstel. Dit voorstel is voor de zomer van 2021 voorgelegd aan en vastgesteld door alle gemeenteraden in de regio. In de tweede helft van 2021 is gestart met verkenningen om de zoekgebieden binnen Gooise Meren verder uit te werken.

Wijkaanpak: bij elkaar brengen van inwoners en ondersteunen van collectieve inkoopacties

Kwaliteit

De ondersteuning van inwoners bij het nemen van no-regret maatregelen wordt door Wattnu met verschillende campagnes vormgegeven. Om alle inwoners te kunnen ondersteunen zijn er campagnes voor grote en voor kleine maatregelen. Wattnu ondersteunt de gemeente met het aanvragen van diverse subsidies door het maken van plannen. De ontvangen subsidie gelden worden door Wattnu ingezet om inwoners ook financieel te kunnen ondersteunen.

Voor de huiseigenaren zijn er doorlopende collectieve inkoopacties. Elk jaar wordt er in het voorjaar actief een campagne gestart en per campagne wordt er in zowel voor als najaar twee inwonersavonden georganiseerd, één voor isolatiemaatregelen en één voor zonnepanelen. Door corona zijn de mogelijkheden voor woning opnames beperkt geweest. Een alternatief is gevonden in digitale energiegesprekken gecombineerd met een waardebon voor kleine maatregelen. De drempel voor de digitale energiegesprekken blijkt hoog voor inwoners.

Er worden diverse nieuwe campagnes bedacht om inwoners te bereiken. In samenwerking met de woningcorporaties worden juist die inwoners bereikt die de extra ondersteuning en de subsidiegelden (in de vorm van de waardebonnen) goed kunnen gebruiken. In samenwerking met de woningcorporaties en buurtplatformen zijn er in een aantal wijken voor de huurders energiekusdagen georganiseerd waarbij energiebesparende producten beschikbaar zijn gesteld. Deze klusdagen zijn een groot succes geweest. De wijkaanpak met inwoners heeft in Naarden Vesting geleid tot het Glasproject waarbij het een pilot is opgezet waarbinnen deelnemende inwoners vergunningsvrij beglazing kunnen vervangen voor geselecteerde isolerende beglazing. De voortgang van de pilot is door omstandigheden vertraagd. De evaluatie van de pilot zal plaatsvinden in Q1 2022.

In Muiderberg wordt de wijkaanpak met inwoners vorm gegeven rondom een concreet warmte-initiatief, het aanleggen van een coöperatief warmtenet. Deze wijkaanpak is gericht op het daadwerkelijk bewegen van inwoners om deel te nemen aan het warmtenet.

Faciliteren van het project 'kompas op groen' van Samen Sneller Duurzaam

Kwaliteit

De tentoonstelling Kompas op Groen omvat een expositie en onderwijsprogramma over de energietransitie. Het doel is om jong en oud te betrekken bij de energietransitie en de overgang naar duurzaam wonen in onze regio. Bezoekers van de tentoonstelling gaan op reis door de tijd en leren alles over energie vroeger, nu en in de toekomst. Leerlingen uit de bovenbouw van het basisonderwijs volgen - onder begeleiding van energievoaches - een speciaal educatief programma ook over energie vroeger, nu en in de toekomst. De tentoonstelling is op diverse plekken in Gooise Meren (raadhuis, buurthuizen en bibliotheek) te zien geweest. Ruim 190 leerlingen verdeeld over 3 basisscholen hebben de tentoonstelling bezocht. Daarnaast is de tentoonstelling ook in de regio op diverse locaties te zien geweest voor kinderen en volwassenen. Helaas heeft de coronapandemie invloed gehad op het gebruik en bezoek van de tentoonstelling.

Doelstellingen

5.1.2 Alle wijken van Gooise Meren zijn in 2050 aardgasvrij

We hebben de Transitievisie Warmte (TVW) verder ontwikkeld en zijn aan de slag gegaan met het inwonersinitiatief uit Muiderberg om een warmtenet op basis van aquathermie mogelijk te maken.

Maatregelen

Bepalen welke wijken voor 2030 aardgasvrij of aardgasvrijready gemaakt kunnen worden

Kwaliteit

Het afwegingskader van de warmtetransitie is vastgesteld door Raad. In deze TVW is aangegeven welke uitgangspunten per wijk van toepassing zijn voor de route naar aardgasvrij.

Opstellen van de Transitievisie Warmte

Kwaliteit

Het vastgestelde afwegingskader van de warmtetransitie is richting gevend voor het opstellen van de Transitievisie Warmte (TVW). Het concept TVW is beschikbaar. De vaststelling ervan is vertraagd door beperkte capaciteit in de gemeentelijke organisatie. De verwachting is dat de vaststelling in Q1 2022 zal plaatsvinden. De TVW is vormgegeven met alle belangrijke strategische partners. In deze TVW is aangegeven welke uitgangspunten van toepassing zijn voor de route naar aardgasvrij. Per wijk is de meest waarschijnlijke warmteoplossing aangegeven op basis van de beschikbare data en rekenmodellen. Tevens is een fasering aangebracht richting 2050 en zijn de wijken ingedeeld in verschillende fasen. Voor elke wijk zal met alle strategische partners een nadere verkenning worden uitgevoerd nodig om te toetsen of de oplossing voldoet aan de uitgangspunten.

Stappen zetten om samen met inwoners en energiecoöperatie Wattnu een warmtenet In Muiderberg aan te leggen

Kwaliteit

Het project Muiderberg is nieuw en complex. Op alle vlakken doen zich nieuwe vraagstukken voor die om oplossingen vragen. De geplande besluitvorming eind 2020 bleek te vroeg omdat nog niet alle vraagstukken inzichtelijk waren. De aanvraag voor de PAW voor Muiderberg Buitendijkse in 2020 bleek ook nog onvoldoende om voor toekenning in aanmerking te komen. Met alle ervaring en geleerde lessen is in 2021 een nieuwe PAW aanvraag ingediend. Eind Q1 wordt duidelijk of deze is toegekend.

Het project Muiderberg geeft ons veel inzicht in wat het betekent om de door het Rijk toegekende regierol in de warmtetransitie in te vullen. Doordat de warmtetransitie uit technische, financiële, organisatorische en sociaal-maatschappelijke componenten bestaat, raakt de transitie elke afdeling van onze organisatie. Met het project Muiderberg hebben we ervaring opgedaan in o.a. het realiseren van een koppelkans, de governance voor het samenwerken met een bewonersinitiatief, het staatsteuntraject voor het verstrekken van een lening, het aanvragen van substantiële landelijke subsidies, het inrichten van een integrale projectorganisatie, de technische aspecten van een duurzame oplossingen, het vinden van alternatieve financieringsmogelijkheden en het mobiliseren van inwoners.

Dit laatste, het sociaal maatschappelijke aspect van de warmtetransitie, is een van de meest uitdagende van de gehele transitie. Deze transitie raakt elke voordeur en dus elke inwoner en elke ondernemer. Dit leertraject dat we als gemeente doormaken is van groot belang voor de andere wijken die gaan volgen op basis van de TVW.

De besluitvorming voor realisatie van het warmtenet zal plaatsvinden rond de zomer 2022. Voor het succesvol realiseren van een coöperatief warmtenet is draagvlak onder de inwoners van wezenlijk belang. Om deze reden is het besluitvormingstraject tweeledig en dienen zowel de gemeente Raad als de inwoners en ondernemers van Muiderberg achter de aanleg van het coöperatieve warmtenet te staan. De besluitvorming voor realisatie vindt plaats rond de zomer 2022.

Doelstellingen

5.1.3 Samenwerken aan een duurzame en gezonde manier van leven en werken in Gooise Meren

In 2021 hebben wij de samenwerking met onze partners binnen de beweging Samen Sneller Duurzaam (SSD) gecontinueerd. In samenspel met betrokken inwoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemers blijven wij binnen SSD samen en gelijkwaardig werken aan de duurzame maatschappelijke opgaven in Gooise Meren. In het Actieplan Samen Sneller Duurzaam 2017-2022 zijn deze opgaven genoemd. In 2021 hebben wij onderstaande bijdrage geleverd om duurzame lokale projecten en activiteiten mogelijk te maken.

Maatregelen

Het faciliteren van projecten en activiteiten

Kwaliteit

Met de middelen uit het Initiatievenfonds zijn diverse initiatieven ondersteund die de biodiversiteit en de betrokkenheid bij de energietransitie in Gooise Meren bevorderen.

Daarnaast is vanuit het Initiatievenfonds bijgedragen aan de verkenning door de werkgroep Circulaire Economie van Samen Sneller Duurzaam naar kansen voor projecten en activiteiten met lokale en regionale circulaire impact. Bij de ondersteuning van initiatieven wordt de verbinding met gemeentelijk beleid en gemeentelijke activiteiten gezocht.

De oprichting van de 'Stichting Gerben Struik' is afgerond. Er zijn bestuursleden geworven die zich gaan oriënteren op externe fondsen die een bijdrage kunnen leveren aan de duurzame opgaven in Gooise Meren. Verder is het netwerk van Ambassadeurs Samen Sneller Duurzaam driemaal bij elkaar geweest om te verkennen op welke wijze zij hun netwerk willen betrekken bij de duurzame opgaven in Gooise Meren.

Wekelijks is er tussen de gemeente en de Kwartiermaker Samen Sneller Duurzaam overleg. Tijdens dit overleg wordt gesproken over de voortgang van initiatieven binnen Samen Sneller Duurzaam, welke kansrijke initiatieven zich aandienen en aandacht verdienen en welke stappen nodig zijn om samenwerking (bijvoorbeeld met de gemeente) en impact te bevorderen.

Samen Sneller Duurzaam trekt inwoners en organisaties aan die graag een bijdrage willen leveren aan de duurzame opgaven in Gooise Meren. Deze initiatiefnemers worden vervolgens verbonden met vergelijkbare initiatieven en/of gemeentelijke projecten en activiteiten die met eenzelfde opgaaf bezig zijn. Samen met elkaar wordt vervolgens stil gestaan bij de vraag met welke partners en op welke wijze het meeste effect bereikt kan worden. In 2021 is daarbij rond de duurzame opgaven een focus gelegd op biodiversiteit, circulaire economie en water. Het leren samenwerken met elkaar blijft onderdeel van voortdurende aandacht. Denk hierbij aan de vaardigheden en rollen die nodig zijn als we co-creatief samenwerken of nieuwe vormen van samenwerking die bijdragen aan de verduurzaming van Gooise Meren.

Doelstellingen

5.1.4 Gemeente Gooise Meren geeft het goede voorbeeld

De gemeente Gooise Meren streeft naar een duurzame gemeentelijke organisatie, waardoor duurzaamheid een steeds integraler onderdeel wordt van onze werkzaamheden en co-creatie kansen met Samen Sneller Duurzaam beter worden benut.

Maatregelen

Doorontwikkelen van Interne Duurzaamheidsstrategie

Kwaliteit

Het Afwegingskader Duurzaamheid voor Gooise Meren is gemaakt. Met dit kader is een belangrijke stap gezet naar het aanscherpen en verhelderen van de juiste beleidskeuzes met de meest effectieve duurzaamheidsmaatregelen.

Een negental medewerkers is interne Duurzaamheidsambassadeur geworden. Deze medewerkers komen eens per maand bij elkaar en bespreken de mogelijkheden om duurzaamheid verder te brengen in onze organisatie: eens per maand wordt via Intranet een duurzame pluim uitgereikt aan een collega of een project. En daarnaast is de landelijke actie Wereldfietsdag in het zonnetje gezet om intern aandacht te vragen voor duurzame mobiliteit en concreet om het fietsen naar het werk te stimuleren.

Door capaciteitsgebrek is het verder ontwikkelen van de interne duurzaamheidsagenda niet volledig van de grond gekomen. Dit geldt voor het opstellen van een Interne Uitvoeringsagenda met bijbehorende actiepunten en het koppelen van de CO₂ footprint aan deze Interne Duurzaamheidsagenda.

Gemeente Gooise Meren gaat naar 50% circulair inkopen in 2025

Kwaliteit

Uitwerking Roadmap Circulair Inkopen en Opdrachtgeverschap

In 2021 is het actie- en communicatieplan gefinaliseerd en in een z-card gegoten zodat collega's snel een overzicht kunnen krijgen van wat er op stapel staat. Het actie- en communicatieplan is er op gericht om het begrip circulaire inkoop en de voordelen daarvan voor mens en maatschappij zodanig breed uit te dragen binnen de ambtelijke organisatie dat dit de manier van werken wordt voor een ieder die bij inkoop of als opdrachtgever betrokken is bij grote uitgaven van de gemeente. Voor meer draagvlak rondom circulaire inkoop zijn in november 5 projecten genomineerd voor de Lokale Koopwijsprijs. De sporthal Bredius heeft de prijs gewonnen en gaat in 2022 een Virtual Reality-Overview workshop volgen bij de Groene Afslag.

Kennis delen en ontwikkelen met samenwerkingspartners

De samenwerking met de MRA is onverminderd door gegaan. We ervaren dat de opkomst op bijeenkomsten fluctueert en vooral bij de intervisie-bijeenkomsten wat laag is. Het voordeel van dit laatste is dat er meer tijd is voor advies specifiek voor de eigen organisatie. Eind 2021 is een team gevormd dat zich wil inzetten voor ambitiesessies binnen de MRA. Bij de start van het project sporthal Bredius is ook een ambitiesessie uitgevoerd en dat bleek een goede houvast voor de circulaire ambities. We hebben dus goede hoop dat steeds meer projecten de voetsporen van de sporthal gaan volgen.

Monitoring

Om te toetsen of Gooise Meren op de goede weg zit, is in 2022 de nulmeting over 2021 uitgevoerd. In de nulmeting over 2019 had de gemeente al de score 'Zilver' behaald (tussen de 20 en 49% circulair ingekocht). De gemeente heeft deze score in 2021 weten te behouden en daarmee heeft de gemeente het doel van 2022, namelijk 10% circulair inkopen en opdrachtgeverschap, gehaald. Net als bij de vorige meting is er een grote discrepantie tussen circulair contracteren en circulair contractmanagement. Als aan dit laatste de komende periode meer aandacht besteed wordt en er op 60% van de contracten daadwerkelijk circulair contractmanagement wordt uitgevoerd, ligt 'Goud' binnen handbereik.

Circulaire projecten

Project	Korte beschrijving van het circulaire resultaat
A Sportinventaris Bredius	De te leveren sportinventaris voor de nieuwe sporthal Bredius dient zoveel mogelijk homogeen van materiaal en demontabel te zijn, en er mogen geen schadelijke stoffen gebruikt worden (ook niet in productie). Nijha gaat deze sportinventaris leveren.
B Esco	Energiebesparingsproject, waarbij aannemer met toekomstige behaalde energiebesparing de maatregelen om te komen tot die energiebesparing kan realiseren. Het betreft een contract voor vijftien jaar, waarin ruim 60 procent energiereductie zal worden gerealiseerd in vijf panden waaronder een zwembad. Strukton is onze partner voor de komende 15 jaar.
C Bebording	Gezamenlijke aanbesteding met MRA-gemeenten Zaanstad en Almere voor een raamovereenkomst voor alle verkeers- en straatnaamborden in de gemeente. ClimateSigns heeft de aanbesteding gewonnen en zal alleen maar biobased borden en hergebruikte aluminium borden leveren.
D Nieuwbouw brandweerkazerne Muiden	In aanbesteding alternatieve materialisering voor het opgestelde voorlopig ontwerp uitgevraagd, en die laten

		doorrekenen in een specifieke tool op CO ₂ uitstoot. Groothuis Bouw heeft deze aanbesteding op zijn naam gezet.
E	Ingenieursdiensten	Regionale aanbesteding met Wijdemeren, voor een raamovereenkomst voor ingenieursdiensten voor vier jaar. Een van de gunningcriteria had betrekking op duurzaamheidsadvies concreet maken: "Hoe kunnen de in te zetten bureaus ondersteunen bij het halen van de circulaire doelstelling. Kennisdeling en borging met ons als opdrachtgever, maar ook specifieke expertise die inschrijvers kunnen bieden op dit vlak." De aangeboden werkwijze van HaskoningDHV, Den Boer en RPS is onderdeel van de raamovereenkomst en nadere overeenkomsten
F	Herinrichtingsprojecten zoals Mariahoeve, Vlietlaan en Beerensteinerlaan	Bij deze projecten zijn stappen gezet op het verminderen van de uitstoot van CO ₂ onder andere door te focussen op het in te zetten materieel. Daarnaast zijn stappen gezet op het hergebruik van materialen.
G	Inspectie en Onderhoud Riolering	Door het riool te reinigen en inspecteren kunnen we de levensduur van het riool verlengen. De milieukosten-indicator is als tool ingezet om de uitstoot van het materieel tijdens werkzaamheden meetbaar te maken. C.T. Boshuis gaat bij goede dienstverlening de komende acht jaar voor ons de levensduur van het riool verlengen met zelfs een elektrische vrachtwagen.
H	Gladheidsbestrijdingsmaterieel en onderhoud	De gemeente gaat duurzamere gladheidbeheersing uitvoeren de komende jaren. Dit gebeurt enerzijds door minder zout te gebruiken. Anderzijds door de aanschaf van software die dit maximaal ondersteunt en bij de aanschaf van nieuw gladheidsbestrijdingsmaterieel ook afspraken te maken over de restwaarde van het materieel na afschrijving. De afschrijvingstermijn hebben we vergroot zodat we in 30 jaar niet drie keer nieuw materiaal aanschaffen, maar slechts twee keer. Aebi Schmidt is de circulaire ondernemer die de opdracht gegund heeft gekregen.
I	ICT-Hardware	Circulariteit van de opdracht is meegenomen als gunningscriterium. In de uitwerking zijn aanbiedingen gedaan op het gebied van 'remarketing' en het opnieuw inzetten van door de gemeente gebruikte hardware voor bijvoorbeeld minima-regelingen. Indien de gemeente er naar vraagt is het mogelijk om refurbished-hardware af te nemen. Beide gecontracteerde partijen hebben een uitgebreid refurbished assortiment.
J	Landmeetkundige inwinning (meetdiensten)	Uit kosten- en duurzaamheidsoverwegingen hebben we uitgevraagd dat de metingen in eerste instantie op basis van kaartmateriaal gedaan worden. Pas als het echt niet anders kan, gaan er auto's rijden. Prisma Groep geeft in zijn inschrijving aan ambitieuze doelstellingen te hebben voor

vermindering van CO₂-uitstoot voor de bedrijfsvoering. Concreet betekent dit voor de gemeente dat minimaal één elektrische auto ingezet wordt binnen deze opdracht als vervoer onvermijdelijk is.

Doelstellingen

5.1.5 Inwoners en organisaties bewust maken van het belang van Fairtrade

Gooise Meren is vanaf januari 2016 een Fairtrade Gemeente. Dit houdt in dat in onze gemeente winkels, horeca, bedrijven, organisaties, inwoners en de lokale overheid fairtrade een warm hart toedragen en door de verkoop en het gebruik van fairtrade producten bijdragen aan meer eerlijke handel.

Maatregelen

Communiceren over het belang van fairtrade

Kwaliteit

Om te vieren dat Gooise Meren weer is uitgeroepen tot Fairtrade Gemeente, is in het voorjaar voor leerlingen in het basisonderwijs een tekenwedstrijd uitgeschreven. De vraag die met een tekening beantwoord werd was: waar denk jij aan bij Fairtrade (chocolade)? De winnende tekeningen zijn op de wikkel van een Tony Chocology terecht gekomen. De winnaars (bovenbouw en onderbouw) en de Werkgroep hebben de reep met eigen ontwerp aangeboden aan de gemeente en aan alle raadsleden.

Tijdens de Fairtradeweek in het najaar is door de Werkgroep Fairtrade Gooise een Fairtrade markt georganiseerd. Diverse ondernemers met Fairtrade- en duurzame producten waren op deze markt te vinden. Tijdens de markt is ook de Fair Fashion Fietsroute gelanceerd. Deze route gaat langs allerlei Fairtrade- en duurzame mode adressen in Gooise Meren.

De werkgroep heeft regelmatig gecommuniceerd via lokale- en sociale media om aandacht te vragen voor haar activiteiten. Om aandacht te vragen voor de Fairtrade markt is een special pagina in de lokale kranten gepubliceerd.

De Werkgroep Fairtrade Gooise Meren bestond aan het begin van het jaar uit drie leden. Na een wervingscampagne is de werkgroep versterkt met drie nieuwe leden.

We vragen aandacht voor fairtrade in het voortgezet onderwijs

Kwaliteit

De coronapandemie heeft invloed gehad op de betrokkenheid van het onderwijs bij Fairtrade. Het ontwikkelen van een Fairtrade project samen met docenten uit het voortgezet onderwijs heeft stil gelegen. Toch zijn er 4 basisscholen geweest die met in totaal 264 leerlingen de gastlessen over Fairtrade en eerlijke handel hebben gevolgd.

5.2 Klimaatadaptatie

Doelstellingen

5.2.1 Het klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte voor 2050

Middels het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) geeft het Rijk gemeenten de opgave om de buitenruimte klimaatbestendig en water robuust in te richten, om wateroverlast door intense regenbuien en verdroging van de grond door lange periodes van droogte zoveel mogelijk te voorkomen.

Maatregelen

Afkoppelen verhard oppervlak openbaar gebied

Kwaliteit

In 2021 is de uitvoering van de projecten Eikenlaan in Muiderberg en Beerensteinerlaan en omgeving gestart. Hierbij koppelen wij, zoals voorgenomen, hemelwater in openbaar gebied af van de gemengde riolering. Ook hebben wij gewerkt aan de voorbereiding voor de projecten Vlietlaan (Bussum), Graaf Wichmanlaan en omgeving (Bussum), Van der Helstpark (Muiderberg) en Vesting Oost (Muiden). Bij al deze projecten hebben wij het afkoppelen van hemelwater (in openbaar gebied) als uitgangspunt gesteld.

Opstellen maatregelenplan klimaatbestendige inrichting

Kwaliteit

In 2021 is door de regionale samenwerking gewerkt aan de afronding van de (regionale) risicodialoog: het aanwijzen van kwetsbare plekken. Omdat dit voor Gooise Meren (nog) niet het benodigde resultaat heeft opgeleverd, is binnen de gemeente een vervolg gegeven aan deze dialoog. Dit proces wordt in het tweede kwartaal van 2022 afgerond.

Waterbestendig (her)inrichten en (ver)bouwen

Kwaliteit

In 2021 hebben wij geen maatregelen genomen in het kader van 'waterbestendig (her-)inrichten en (ver)bouwen'.

Doelstellingen

5.2.2 Stimuleren inwoners klimaatbestendige inrichting particuliere gronden

In stedelijk gebied valt veel water op daken en verhardingen. Wanneer neerslag op een weiland valt, dringt daarvan ongeveer 50% in de ondergrond. In stedelijk gebied dringt ongeveer 15% in de ondergrond. Meer dan de helft van alle neerslag stroomt de riolering in. Met maatregelen wil de gemeente hevige neerslag gecontroleerd bovengronds opvangen en lokaal verwerken, met behulp van inwoners, ondernemers en instellingen ook op particulier terrein.

Maatregelen

Het stimuleren van inwoners om hun tuin te vergroenen

Kwaliteit

De website duurzaam.gooisemeren.nl is ook in 2021 in gebruik geweest, waarmee wij inwoners informeren en aansporen hun tuin te vergroenen.

Wij nemen deel aan Samen Sneller Duurzaam, waarmee wij inwoners actief informeren over het belang van het vergroenen van tuinen.

Wij hebben (nog) geen beleid of verordening opgesteld waarmee wij inwoners financieel kunnen stimuleren om hun tuin te vergroenen (een maatregel die wij wel in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2022 hebben benoemd voor de planperiode). Als wij een dergelijke regeling gaan treffen, zal deze in beginsel gericht zijn op het vasthouden van hemelwater.

Invoeren waterlabel

Kwaliteit

In 2019 zijn wij aangesloten bij het Waterlabel. Op de website kunnen inwoners het waterlabel van hun huis en tuin opvragen en kunnen zij informatie krijgen om hun huis en tuin duurzamer en klimaatbestendiger te maken.

In 2021 hebben wij, vanwege gebrek aan capaciteit, inwoners niet actief geïnformeerd over het waterlabel. Komende periode willen wij hier nog wel uitvoering aan geven.

Inwoners informeren over klimaatadaptatie

Kwaliteit

Wij informeren inwoners via de website 'Duurzaam Gooise Meren' en wij zijn deelnemer van Stichting Steenbreek. Wij zijn een samenwerking gestart met het in Bussum gevestigde Goois Lyceum om klimaatadaptatie bij leerlingen onder de aandacht te brengen. Ook nemen wij deel aan Samen Sneller Duurzaam, waarbij wij inwoners informeren over klimaatbestendig inrichten.

Mee-afkoppelen particulieren

Kwaliteit

Bij de uitvoering van het project Eikenlaan (Muiderberg) hebben wij hemelwater van daken, dat naar de straatzijde wordt geleid, afgekoppeld. Bij het project Beerensteinerlaan en omgeving (Bussum) doen wij dit niet. Bij alle grote project die wij in 2021 voorbereidden, hebben wij het afkoppelen van hemelwater van daken, dat naar de straatzijde wordt geleid, als uitgangspunt gehanteerd.

5.3 Groen, natuur en milieu

Doelstellingen

5.3.1 Versterken van de groene uitstraling van de gemeente

We versterken de groene uitstraling door het onderhouden en beheren van het beeldkwaliteitsniveau op 'voldoende' en 'goed' (centra Naarden-Vesting en Vesting van Muiden) en door inwoners uit te dagen de beeldkwaliteit 'op te plussen' door zelfbeheer.

Maatregelen

Uitdagen van inwoners om middels zelfbeheer de openbare ruimte op te plussen

Kwaliteit

Bewonersparticipatie bij het beheer van de buitenruimte is een onderdeel van de reguliere werkprocessen. Bij bewonersinitiatieven stimuleren wij dat het initiatief niet beperkt blijft tot een nieuwe aanleg maar dat juist ook een deel van het toekomstige beheer door de inwoners wordt uitgevoerd. Afgelopen jaar hebben we in samenwerking met Samen Sneller Duurzaam elke drie weken een artikel geplaatst op de gemeentepagina om onze inwoners te informeren en te stimuleren over duurzaam tuinieren.

Zorgdragen voor een gevarieerd, duurzaam bomenbestand

Kwaliteit

Zoals elk jaar is een deel van ons bomenbestand gecontroleerd op veiligheid (de zogenoemde BVC-controle). De acties die daaruit voort komen zijn opgepakt. Bij de aanplant van bomen hebben wij kritisch gekeken naar de plantlocatie, zodat de boom zich goed kan ontwikkelen op een duurzame manier. Daarnaast hebben wij rekening gehouden met de bijdrage die een boomsoort levert aan de biodiversiteit. De voorbereiding van het vervangen van de bomenrij langs bedrijvenpark Gooimeer Zuid is gestart, maar krijgt in 2022 een vervolg. De functie die deze bomenrij vervult voor vleermuizen en de inpassing in het landschap vraagt een zorgvuldige voorbereiding.

Het ontwikkelen van een Visie voor 't Mouwtje heeft voorrang gekregen op het uitvoeren van een bomenonderzoek. In 2022 wordt dit onderzoek met prioriteit opgepakt. Met dit onderzoek wordt gekeken naar de hoeveelheid en de spreiding van bomen in onze gemeente en naar de bijdrage die bomen leveren aan het opvangen van de effecten van de klimaatsveranderingen. De uitkomst van dit onderzoek kan leiden tot een aanpassing van het toetsingskader voor de kapvergunningen zodat wij ook in de toekomst voldoende bomen in onze gemeente hebben.

Doelstellingen

5.3.2 Versterken van de biodiversiteit in de gemeente

Biodiversiteit, een variatie aan planten- en diersoorten, vervult een belangrijke rol bij een stabiel klimaat, een leefbare woonomgeving, vruchtbare grond en schoon water. Hoe groter de variatie, hoe beter de natuur in evenwicht is.

Maatregelen

We borgen de aandacht voor biodiversiteit in onze beheerplannen

Kwaliteit

In 2021 is het uitvoeringsplan Biodiversiteitsactieplan Gooise Meren vastgesteld. In dit plan is omschreven op welke wijze de biodiversiteit in het beheergebied van de gemeente kan worden versterkt. Voor een groot deel betreffen dit aanpassingen in de wijze van beheer. Deze aanpassingen zijn verwerkt in het beheerplan groen dat eveneens is vastgesteld in 2021.

Wij blijven aandacht houden voor alternatieve maatregelen voor beheersing invasieve soorten

Kwaliteit

Afgelopen jaar was de overlast van de eikenprocessierups behoorlijk minder dan de jaren ervoor. De weersomstandigheden in het voorjaar en de zomer van 2021 hebben hier een grote rol in gespeeld, maar het is niet uit te sluiten dat dit deels ook het effect was van inzaaien van bermen en plaatsing van nestkasten voor mezen in de nabijheid van eiken. Op basis van de resultaten van 2021 zetten we deze wijze van bestrijding voort in de 2022. We blijven de actualiteit volgen voor komend seizoen.

De bestrijding van de Japanse duizendknoop geeft op een aantal plaatsen niet het gewenste resultaat. Hiervoor gaan we in 2022 een aantal proeven starten waarvan de resultaten basis zullen zijn voor aanpassing van het werkprotocol.

De aanwezigheid van de reuzenberenklauw blijft stabiel, waardoor aanpassing aan het werkproces niet nodig is en wij in het kader van efficiënt omgaan met het budget alleen ingrijpen op de locaties waar de aanwezigheid van reuzenberenklauw leidt tot overlast.

Doelstellingen

5.3.3 Uitvoeren Milieubeheer

De streven naar een correcte uitvoering van de basis- en plustaken op milieugebied. Om dit te kunnen verwezenlijken zijn deze taken door Gooise Meren ondergebracht bij de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV).

Maatregelen

Opstellen nota bodembeheer

Kwaliteit

De ontwerpnota bodembeheer is in 2021 vastgesteld door het college en ligt tot en met februari 2022 ter inzage voor zienswijzen. De nota heeft als basis de bodemkwaliteitskaart en legt de beleidsmatige kaders uit met betrekking tot grondverzet in de gemeente. De nota is integraal en in samenwerking met onder andere de OFGV opgesteld, zodat zij past in de Omgevingswet en de Omgevingsplannen.

5.4 Begraafplaatsen

Doelstellingen

5.4.1 Instandhouden en zorgvuldig beheren van de gemeentelijke begraafplaatsen

Begraafplaatsen zijn naast een plek waar geliefden een laatste rustplaats hebben gevonden ook groene oases, plekken voor rust, bezinning en natuurbeleving, waar bomen, bijzondere planten, mossen, kleine dieren en vogels goed gedijen. Het beheren, onderhouden en verzorgen doen we dan ook heel zorgvuldig met oog voor de aanwezige biodiversiteit.

Maatregelen

Realiseren van een uitbreiding voor natuurlijk begraven op begraafplaats Nieuw Valkeveen

Kwaliteit

In 2021 is de natuurbegraafplaats Nieuw Valkeveen in gebruik genomen. Gelet op de grote belangstelling zijn wij hiermee tegemoet gekomen aan de wensen van onze gebruikers.

Aan het begin van 2021 is de aula op begraafplaats Bussum na renovatie weer in gebruik genomen. De aanpassingen, waaronder de familiekamer en de livestreamverbinding, worden gewaardeerd door de gebruikers.

5.5 Goede grondstofinzameling bij huishoudens

Doelstellingen

5.5.1 Voortzetten van het regionaal uitvoeringsprogramma VANG

De regiogemeenten en de Grondstoffen- en Afvalstoffendienst (GAD), een uitvoeringsorganisatie van de Regio Gooi en Vechtstreek, hebben zich als doel gesteld om de gescheiden inzameling van afval te verbeteren en de hoeveelheid restafval terug te dringen (Van Afval Naar Grondstof, VANG-programma). Op basis van de afgeronde evaluatie VANG 2015-2020 zijn de portefeuillehouders Milieu en Duurzaamheid samen met de gemeenteraden van de 7 regiogemeentes aan de slag gegaan met het ontwikkelen van een nieuwe grondstoffenvisie voor na 2020. Deze is inmiddels vastgesteld en sluit goed aan op het in 2018 gestarte Rijksbrede programma Circulaire Economie: 'Nederland circulair in 2050', dat ook volop in ontwikkeling is.

Maatregelen

Optimalisatie scheidingsstations

Kwaliteit

De zoektocht naar een andere locatie heeft vooralsnog geen succes gehad. De GAD en de gemeente blijven zoeken naar een geschikte locatie voor een afvalscheidingsstation dat aansluit bij de nieuwe grondstoffenvisie en hoe we in de gemeente uitvoering willen geven aan het grondstoffenbeleid.

Verder met VANG

Kwaliteit

De gemeenteraden hebben middels zienswijzen op de Grondstoffenvisie en PMD-notitie een duidelijke voorkeur aangegeven voor een nieuw ontwikkelperspectief en zich daarbij uitgesproken over Diftar, de inzameling van PMD en het benutten van kansen in relatie tot andere maatschappelijke opgaven. De visie beschrijft hoe we in de regio Gooi en Vechtstreek met onze grondstoffen en reststromen willen omgaan, en hoe we deze willen inzetten in de weg naar een circulaire en toekomstbestendige economie. De vastgestelde grondstoffenvisie vormt het kader voor het GAD-in 2022 op te stellen uitvoeringsplan.

5.6 Grip op water

Doelstellingen

5.6.1 Zorg dragen voor de afvoer van stedelijk water

De aanleg en het beheer van voorzieningen voor de inzameling en het transport van afval- en hemelwater zorgen ervoor dat verontreinigd water uit de directe leefomgeving wordt verwijderd en (grond)wateroverlast zoveel als mogelijk wordt voorkomen.

Maatregelen

Beheer en onderhoud van riolering en gemalen

Kwaliteit

In 2021 hebben wij het nodige onderhoud aan riolering en gemalen uitgevoerd. Wij signaleren dat ons inzicht in de staat van de rioolleiding (te) beperkt is. Wij overwegen onze vervangingsstrategie bij te stellen om kosten te besparen en kapitaalvernietiging te voorkomen.

Het inspecteren van riolering, het beoordelen van de staat van riolering en het bepalen en plannen van de maatregelopgaven heeft hoge prioriteit in 2022 en daarna.

Beperken nadelige gevolgen voor het milieu

Kwaliteit

In 2021 hebben wij ons afkoppelbeleid voortgezet en hiermee bijgedragen aan het verminderen van de vuilemissie vanuit de afvalwaterketen naar het oppervlaktewater.

Doelstellingen

5.6.2 Onderhoud van watergangen, oevers en waterbouwkundige objecten

Onderhoud van watergangen, oevers en waterbouwkundige objecten is nodig om het functioneren van deze objecten te borgen.

Maatregelen

Schoonmaken van stranden en watergangen

Kwaliteit

In 2021 hebben wij de watergangen / oppervlaktewater en stranden volgens planning gemaaid en geschoond.

Vervangen van oeverbescherming

Kwaliteit

In 2021 hebben we op diverse plaatsen de oevers hersteld. Wij signaleren dat ons inzicht in de staat en de hoeveelheid te onderhouden oevers beperkt is. Dit gaan we in 2022 in kaart brengen.

Doelstellingen

5.6.3 Versterken waterrecreatief potentieel

Door samen te werken met gemeenten binnen het randmerengebied (Coöperatie Gastvrije Randmeren) en IJmeergebied versterken we de recreatiemogelijkheden. De hiervoor opgestelde Integrale Uitvoeringsagenda Randmerengebied draagt bij aan het verbinden van belangrijke water-recreatieve assets zoals het water, de vaargeul, havens, eilanden, kusten, fietspaden en overnachtingsmogelijkheden langs het water.

Maatregelen

Maaien waterplanten Randmeren en IJmeer

Kwaliteit

Coöperatie Gastvrije Randmeren en de Samenwerking Maaien Waterplanten IJmeer - Markermeer hebben ook in 2021 maaierwerk ten behoeve van waterrecreatie uitgevoerd in het Gooimeer en het IJmeer.

Beleidsindicatoren duurzaamheid

Nr.	Omschrijving indicator	2017	2018	2019	2020	2021	Streefwaarde	Bron
1.	% woningen met geregisteerde zonnepanelen op het dak	3,2%	4,6%	6,4%	9,0%	nog niet bekend	n.v.t.	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
2.	% circulaire inkoop (euro's) ten opzichte van totale inkoop door eigen organisatie	-	brons	zilver	-	zilver	2025: goud	Spend Analyse, contractregistratie, afd. Inkoop
3.	CO ₂ Footprint eigen organisatie	-	548 ton CO ₂	595 ton CO ₂	-	-	2050: energieneutraal	Milieu- barometer

Toelichting:

- Hiermee wordt aangegeven op hoeveel procent van de woningen zonnepanelen liggen.
- De meetmethodiek van de MRA is dusdanig opgezet dat gewerkt wordt met bandbreedtes:
Zilver: tussen 20 en 49% wordt circulariteit meegenomen in inkoopopdrachten.
Goud: tussen 50 en 79% wordt circulariteit meegenomen in inkoopopdrachten.
In het Actieplan Circulair Inkopen van augustus 2021 wordt aangegeven dat 1x per 2 jaar gemonitord wordt. In 2021 is dus een nieuwe indicator beschikbaar.
- De CO₂ footprint geeft aan de hand van een aantal thema's inzicht in de CO₂ uitstoot van de gemeentelijke organisatie. In 2050 moet de eigen organisatie energieneutraal zijn.

Kengetallen duurzaamheid

nr.	Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021	bron
1.	Totaal elektriciteitsgebruik woningen (kWh)	78,2 mln. kWh	76,3 mln. kWh	75,3 mln. kWh	75,8 mln. kWh	nog niet bekend	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
2.	Totaal aardgasverbruik woningen (m3) (temperatuur gecorrigeerd)	43,6 mln. m3	42,8 mln. m3	42,7 mln. m3	41,4 mln. m3	nog niet bekend	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
3.	Opbrengst zonneprojecten Wattnu	-	-	-	154.631 kWh	146.197,9 kWh	Wattnu
4.	Aantal duurzaamheidsleningen	-	-	-	57	82	Afdeling M&O

Toelichting:

1. Dit cijfer geeft het totaal elektriciteitsgebruik weer van alle woningen in de gemeente Gooise Meren. In werkelijkheid is het elektriciteitsverbruik hoger, omdat stroom geleverd door zonnepanelen op het dak niet zijn meegerekend. Voor 2021 zijn nog geen gegevens bekend in de klimaatmonitor.
2. Dit cijfer geeft het totaal aardgasgebruik weer van alle woningen in de gemeente Gooise Meren. In de cijfers is rekening gehouden met de invloed van temperatuurschommelingen. Het daadwerkelijke gasverbruik ligt dus hoger of lager, omdat in een jaar veel meer koude dagen heeft geteld. Of juist heel weinig aantal koude dagen telt. Voor 2021 zijn nog geen gegevens bekend in de klimaatmonitor.
3. De totale opbrengst van zonne-energie geleverd door zonnepanelen geplaatst door de energiecoöperatie Wattnu. De opbrengst over 2021 is lager omdat in 2020 het zonnepanelenproject op het dak van het gemeentehuis overgedragen is aan de gemeente, zoals in het verleden afgesproken. De opbrengst van de panelen op het dak van het gemeentehuis over 2021 is overigens 25.386,1 kWh.
4. In het revolverend fonds is € 1.100.000 beschikbaar gesteld. Tot en met 2021 zijn 82 aanvragen goedgekeurd. De gemiddelde lening is € 5.500 en het merendeel van de aanvragen betreft een lening voor de installatie van zonnepanelen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Prim. Begroting 2021	Begroting 2021 (na wijziging)	Realisatie 2021
Lasten				
616 Afval en afvalstoffenheffing	5.674	5.876	5.894	5.952
617 Riolering en rioolheffing	4.447	4.670	4.577	4.354
618 Begraven	1.131	1.206	1.247	1.217
619 Water	998	562	1.020	626
620 Groen	4.527	4.808	5.024	4.283
621 Natuur en milieu	1.868	1.834	2.707	2.273
643 Ongediertebestrijding	85	72	83	93
645 Duurzaamheid	888	546	1.264	1.150
Totaal Lasten	19.619	19.573	21.816	19.948
Baten				
616 Afval en afvalstoffenheffing	-6.997	-7.199	-7.199	-7.167
617 Riolering en rioolheffing	-6.045	-6.475	-6.346	-5.885
618 Begraven	-824	-775	-785	-816
619 Water	-274	-27	-27	-12
620 Groen	-248	-327	-416	-352
621 Natuur en milieu	-21	-1	-655	-378
643 Ongediertebestrijding	-1	0	0	-1
645 Duurzaamheid	-277	0	-368	-391
Totaal Baten	-14.686	-14.804	-15.797	-15.003
Resultaat voor bestemming	4.933	4.769	6.019	4.945
Toevoegingen				
620 Groen	0	0	130	130
Onttrekkingen				
620 Groen	-130	0	-9	-9
621 Natuur en milieu	-21	-21	-21	-21
Totaal Onttrekkingen	-151	-21	-31	-30
Saldo reserves	-151	-21	99	99
Resultaat na bestemming	4.782	4.748	6.118	5.044

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen tussen Realisatie 2021 t.o.v. Begroting inclusief wijzigingen 2021		
Onderdeel programma 5	Vershil (x € 1.000)	V/N

		(V= voordeel, N= nadeel)
<p><i>Doorbelastingen</i> Betreft doorbelastingskosten ambtelijk apparaat, nadere toelichting zie programma 9.</p>	16	V
<p><i>Riolering en rioolheffing</i> De rioolheffing is een kostendekkende heffing. Om 100% kostendekking te realiseren is in 2021 circa € 542k minder onttrokken aan de voorziening. Met name omdat het opstellen van een onderhoudsbestek langer duurde dan voorzien waren de lasten voor onderhoud € 217k lager dan begroot. De baten rioolheffing waren circa € 80k hoger dan begroot. In totaal een nadelig effect van € 245k. Voor een nadere onderbouwing van de berekening van de kostendekking wordt verwezen naar de paragraaf Lokale Heffingen.</p>	-245	N
<p><i>Water</i> Voor de uitvoering van baggerwerkzaamheden Singelgracht Muiden is € 440k beschikbaar gesteld. Het grootste deel hiervan is nog niet besteed, omdat in 2021 de voorbereidingswerkzaamheden zijn gestart zodat het werk in 2022 kan worden uitgevoerd. Voorgesteld wordt om het restantbudget ter hoogte van € 410k door te schuiven naar 2022.</p>	410	V
<p><i>Groen</i> Er is circa € 373k minder uitgegeven aan onderhoud groen. Met name door capaciteitsproblemen bij aannemers door corona zijn er minder werkzaamheden verricht. <i>Zie voor nadere toelichting het onderdeel groen in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.</i> Van het leefbaarheidsbudget Groen is circa € 166k niet besteed.</p>	691	V

<p>Het bomenonderzoek (begroot € 40k) is in 2021 niet opgestart in verband met ontbreken van beschikbare capaciteit.</p> <p>Het onderhoud voor het openbaar gebied Naarderbos is neutraal begroot. Als eigenaar van het gebied hebben wij ook het afgelopen jaar beperkt onderhoud uitgevoerd, met name gericht op het veilig houden van de openbare ruimte. Hierdoor zijn zowel de baten als de lasten circa € 142k lager dan geraamd.</p> <p>De baten als gevolg van de verkoop van snippergroen zijn € 112k hoger dan begroot.</p>		
<p><i>Milieubeheer</i></p> <p>In 2021 waren er minder lasten voor handhavingsactiviteiten inzake milieubeheer.</p>	60	V
<p><i>Duurzaamheid</i></p> <p>De activiteiten met betrekking tot het ontwikkelen van een transitievisie warmte en de energietransitie zijn nog niet volledig afgerond en lopen door in 2022. Voorgesteld wordt om de resterende incidentele middelen hiervoor respectievelijk € 52k en € 86k door te schuiven naar 2022.</p>	138	V
Overige verschillen < € 70k	4	V
Totaal	1.074	V